

Akaan Toijalan vanhan terveystaseman ja Hakalehdon vanhainkodin purku

Kansikuva. Etualalla Toijalan vanhaa terveystasemaa ja taka-alalla Hakalehdon vanhainkohti kuvattuna dronella 23.3.2023. Jo tästä kuvasta käy ilmi, että ilmastointi- ja lämmityskanavat katoilla eivät ole suotuisia lepakoille. *Kuva © Harri Hedman.*

Agriborealis osuuskunta/Pekka Rintamäki 2023

1. Tiivistelmä Akaan Toijalan vanhan terveysaseman ja Hakalehdon vanhan vanhainkodin rakennuksista lepakoiden kannata.

Vuonna 2022 Agriborealis osuuskunta kartoitti lepakoita Akaan Toijalan Nahkialan alueella. Detektori- ja havainnointikartoitukset tehtiin 12.7. ja 12.8. käsittäen myös vanhan terveyskeskuksen – vanhainkodin ympäristön. Kummallakaan havainnointikerralla rakennuksen ympärillä (Akaantie – Suovuorentie – Hakanperäntie) tai lähellä rakennusta ei havaittu yhtään lepakkoa.

Ennen purkupäätöksen hyväksyntää Pirkanmaan ELY-keskus (PIRELY) ymmärrettävästi edellytti, että vaikka lepakoita ei ollut havaittu rakennuskompleksin ympäristössä niitä saattaa päivehtiä, horrostaakaan tai jopa lisääntyä rakennustiloissa. Purrettavien rakennusten tilalle tulee uusi koulu.

Purettavaksi suunnitelluilla vanhan vanhainkodin ja terveysaseman alueella käytiin 23.3.2023. Ennen sitä konsultoitiin puhelimitse Akaan kaupungin kiinteistöhoitaja Raimo Saarimäkeä, joka on myös vastuuhenkilö kaupungin sähkötöissä ja kylmäalalla. Hänen mukaansa tasakattoisissa rakennuskompleksissa ei ole varsinaisia ullakoita, vaan rakennusten lähellä kattoa sisäpuolella olevissa tiloissa kulkee eristevillan läpi ilmastointiputket ja sähkökaapelit. Saarimäki ei osannut sanoa miten lepakot voisivat ylipäättään päästä rakennukseen ja sieltä pois.

Täytyy myös huomata, että lisääntyvät ja horrostavat lepakot ovat varsin vaateliaita tilojen suhteen. Sopiva kosteus ja lämpötila ovat erittäin tärkeitä ja jos niihin tulee muutoksia lepakot kaihtavat tai vaihtavat paikkaa.

2. Kuvat rakennuksista

Kansikuvasta hahmottuu jo melko vanhojen, mutta rakenteiltaan modernien rakennusten ilmastointi yms. rakenteet, sekä tiiliseinät. Puumateriaali olisi lepakoiden kannalta ”hengittävä”, mutta sitä rakenteissa ei ole käytetty. Kuvissa 2. ja 3. näkyy Akaan vanhaa terveysasemaa kiertäviä ”hengitysaukkoja” (ks. kuvat 2. ja 3.).

Kuva 2. Akaan Toijalan vanhan terveysaseman ilmastointitiloissa on hengittäviä aukkorakenteita katon rajassa. *Kuva © Pekka Rintamäki.*

Kuva 3. Toijalan vanhan terveysaseman tiiliseinän yläosassa lähellä kattoa olevia aukkoja (ks. kuva 2. ja näkyy myös kansikuvassa). Tarkemmassa kuvassa näkyy, että terveysaseman eristeenä on käytetty kevytsoraeristettä ("paperiste"), jonka sitomiseen näkyy juuri ja juuri kuvassakin metalliverkkoa. Tällaisesta rakenteesta lepakko ei voi mennä rakennuksen sisään ja vaikka jostain kautta pääsisikin eristetilan lämpötila ja kosteus eivät ole sopivia lepakoille. *Kuva © Harri Hedman.*

Tiivistelmänä vuonna 1984 rakennetussa Akaan Toijalan terveyskeskuksessa on epätodennäköisesti viihtynyt lepakoita koskaan. Pääsy rakennukseen on liian vaikeaa ja sen ympäristöolosuhteet eivät ole lepakoille suotuisia verrattuna jos rakennus olisi tehty puusta.

Kuva 4. Vuonna 1972 rakennettu Akaan Toijalan Hakalehdon vanhainkoti on ollut poissa varsinaisesta käytöstä jo vuosia. Rakennuksen länsipuolella oli toiminnassa ensiapu ja itäpuolella (tämä kuva) hammashoitola. Kaikki toiminta on lopetettu vuodesta 2023 alkaen. *Kuva © Pekka Rintamäki.*

Akaan Toijalan Hakalehdon vuonna 1972 valmistuneessa rakennuksessa ei ole vastaavia kevytsoraeristeitä kuin vanhassa terveyskeskuksessa (kuva 4. ja kuvat 2. ja 3.). Kattorakenteita on uusittu ajan saatossa ja niistä saa käsityksen kansikuvasta ja kuvasta 5.

Tiivistelmä on sama kuin vuonna 1984 rakennetulle Akaan Toijalan terveyskeskukselle. Lepakoiden pääsy vanhainkodin sisälle on aina ollut epätodennäköistä ja vielä tässä korostettakoon sitä, että lepakot vaativat päivätorkuilleen, lisääntymiseen ja horrostamiseen paikkoja, joissa on sopiva lämpötila ja kosteusolosuhteet.

Kuva 5. Akaan toijalan Hakalehdon vanhainkodin kattorakenteita kuvattuna dronella 23.3.2023. Kuvassa näkyy ainakin rakennusten ilmastointiin käytettyjä rakenteita. *Kuva © Harri Hedman.*

3. Tiivistelmä uuden koulun tilalle purettavasta Akaan Toijalan terveyskeskuksesta ja Hakalehdon vanhainkodista

Molempien samassa yhteydessä olevien rakennusten toiminta on lakannut ja tilalle on tarkoitus rakentaa uusi koulu. Lepakkojen havainnointi heinä- ja elokuussa 2022 eivät tukeneet ajtusta, että suojellut ja Euroopan unionin luontodirektiivin IV (a) lepakot hyötyisivät rakennuksista kesäaikana. Maaliskuun 23. käynnillä ja konsultoinnilla Akaan kaupungille selvisi, että rakennuskompleksi on erittäin epätodennäköisesti lepakoiden hyödyntämä myös päiväpiilona, lisääntymispaikkana tai horrostamistilana.

Havaintojen perusteella ei siis ole estettä purkaa rakennuksia lepakoiden esiintymisen vuoksi.

Raportissa käytetyt kuvat ovat vapaasti Akaan kaupungin käytettävissä. Toivon mukaan kuvien mahdollinen käyttö sisällyttää myös kuvaajan nimen.

